

Наталя ГАВРИШКО

Тернопільський державний економічний університет

ПРОБЛЕМИ РОЗРАХУНКУ КОЕФІЦІЄНТІВ ЛІКВІДНОСТІ

Питанням аналізу платоспроможності та ліквідності в економічній літературі, нормативних актах державних органів та організацій в останнє п'ятиріччя приділялась значна увага. Проте основна проблема полягає в тому, що до цього часу зберігаються суттєві суперечності в трактуванні й розрахунку показників ліквідності. А це у свою чергу призводить до проблем, пов'язаних із викладанням зазначених питань в межах відповідних економічних дисциплін. Свідченням тому є результати проведення Всеукраїнської студентської олімпіади в ТДЕУ у квітні 2006 року, на якій студенти при розв'язуванні завдання, в якому необхідно було розрахувати показники ліквідності, використовували різні методики, тому виникали труднощі в оцінюванні. Ще гіршою може бути ситуація, коли практично на основі даних аналізу ліквідності роблять висновки про тактику та стратегію розвитку підприємства

Аналіз ліквідності підприємства, як правило, проводять за допомогою таких двох методів:

- складання балансу ліквідності;
- розрахунок коефіцієнтів ліквідності.

Аналіз ліквідності балансу полягає в порівнянні коштів з активу, згрупованих за рівнем їх ліквідності, із зобов'язаннями за пасивом, об'єднаними за термінами їх погашення і в порядку зростання цих термінів.

Показники ліквідності дають уявлення не тільки про платоспроможність підприємства на конкретну дату, а й у випадках надзвичайних ситуацій. Окрім того, перевагами використання коефіцієнтів ліквідності є можливість усунення негативного впливу інфляції на окремі статті звітності. Якщо інфляція веде до різкого зростання сум за статтями звітності і важко за абсолютними даними зробити достовірні висновки про діяльність підприємства, то коефіцієнти

Теорія і практика економічного аналізу: сучасний стан, актуальні проблеми та перспективи розвитку // IV Міжнародна науково-практична конференція (Тернопіль, 10-12 жовтня 2006 року), присвячена 35-річчю кафедри економічного аналізу. Збірник тез доповідей.

показують відношення однієї суми до іншої, яке характеризується значною стабільністю, тому за тривалий період саме вони дають надійну і оперативну інформацію. Отримані коефіцієнти порівнюють з середньогалузевими, загальноприйнятими стандартними або розглядають за ряд періодів

Проте лише на перший погляд може видатися, що в розрахунку коефіцієнтів ліквідності немає нічого складного. Детальне вивчення цього питання показало, що часто одні й ті ж показники зустрічаються під різними назвами, відрізняються їх нормативні значення, при розрахунку однакових за змістом додаються або віднімаються додатково певні статті активів

Вищезазначені коефіцієнти мають певні недоліки.

По-перше, всі коефіцієнти є статичними, оскільки їх розраховують на основі балансу, який характеризує стан підприємства на певну дату. Виникає необхідність їх аналізу за декілька періодів.

По-друге, коефіцієнти не дають реальної картини стану ліквідності та платоспроможності, бо є можливість завищення величин показників (коефіцієнта покриття та проміжного коефіцієнта покриття) у результаті включення до складу поточних активів неліквідних запасів товарно-матеріальних цінностей, «неліквідної» дебіторської заборгованості та ін. Оскільки неплатежі останнім часом стали масовим явищем, то значна частка дебіторської заборгованості прострочена, деяку її частину становить заборгованість, яка не буде погашена взагалі. У результаті цього сума дебіторської заборгованості збільшується в балансі саме внаслідок низької платіжної дисципліни, а не зростаючої ділової активності підприємства.

По-третє, в сучасних умовах в Україні відсутні орієнтовні (нормативні) величини зазначених коефіцієнтів, розраховані на основі глибокого аналізу стану підприємств різних галузевих структур, а їх рівень у західних країнах не відповідає вітчизняній практиці.

Теорія і практика економічного аналізу: сучасний стан, актуальні проблеми та перспективи розвитку // IV Міжнародна науково-практична конференція (Тернопіль, 10-12 жовтня 2006 року), присвячена 35-річчю кафедри економічного аналізу. Збірник тез доповідей.

Окрім того, потребує впорядкування термінологія при характеристиці показників ліквідності. Неправомірним є ототожнення показників платоспроможності з коефіцієнтами ліквідності, оскільки платоспроможність і ліквідність – це не тотожні поняття і їх не можна підмінити один одним.

Література

1. Економічний аналіз: навчальний посібник / М.А.Болуох, В.З. Бурчевський, М.І Горбатюк та ін.; за ред. М.Г. Чумаченка. – Вид. 2-е, перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2003. – 556 с.
2. Мних Є. В. Економічний аналіз: підручник . – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 412 с.
3. Економічний аналіз: навчальний посібник / за ред. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир : ЖІТІ, 2003. – 680 с.
4. Дорош Н. І. Аудит: методологія і організація. – К. : Знання, КОО, 2001. – 402 с.
5. Тарасенко Н. В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства. – Львів : ЛБІ НБУ, 2000. – 485 с.
6. Пушкар М. С., Пушкар Р. М. Контролінг – інформаційна підсистема стратегічного менеджменту : монографія. – Тернопіль : Карт-бланш, 2004. – 370 с.
7. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства. Затв. Наказом Міністерства економіки України від 17.01.2001, №10.
8. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації. Затв. Наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001, № 49/121.
9. Цал – Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз : навчальний посібник. - 2-е вид., перероб. і доп. – Київ : ЦУЛ, 2002. – 360 с.
10. Лень В. С., Гливенко В. В. Звітність підприємства : підручник. – 2-е вид., перероб. і допов. – К. : ЦНЛ, 2006. – 612 с.
11. Бухгалтерський облік в Україні : навчальний посібник. Нормативно - практичні матеріали / За ред. Р.Л. Хом'яка. – Львів : Національний університет "Львівська політехніка", 2001. – 728 с.